

Tình thế của Obama và Thế giới: Một trật tự mới đang hình thành

Tác Giả: Nguyễn Xuân Nghĩa
Thứ Tư, 22 Tháng 4 Năm 2009 15:42

Tình thế của Barack Obama đã nhậm chức được ba tháng và trong chốc lát trăm ngày ông đã tung ra nhiều sáng kiến thu hút lòng “hoành tráng” với những tình thế mới. Nhìn từ bên ngoài, các quốc gia đánh giá ra sao thành quả của những điều thay đổi?

Một thí dụ: Thế Năm tuần trước, nhật báo Libération - thuộc khuynh hướng xã hội và tiến bộ là đối lập - có bài tường thuật về cuộc họp riêng vào hôm 15 giữa Tổng thống Nicolas Sarkozy với 24 dân biểu quốc hội Pháp về tình hình kinh tế và tình hình phát triển của ông Sarkozy với các nhà thu nhập và các lãnh đạo ông đã gặp tại Thế giới kinh tế G-20 ở Luân Đôn.

Về tình thế của Hoa Kỳ, ông Sarkozy đánh giá là “rất thông minh và có sức lôi cuốn, những điều chỉ được bắt đầu lên từ hai tháng và chưa khi nào đi xuống khi mới bắt đầu.” Và “chưa hoàn toàn lên từ trình độ quy mô nhỏ có hiệu quả.” Một thí dụ của thế giới kinh tế Pháp nêu ra trong nội bộ, và bắt đầu báo phẫn phui, là ông Obama chưa nhậm chức ngay khi Âu Châu đã giới thiệu về khí thế... “điều kiện vẫn chưa đến, còn phải hành động nữa!”

Tình thế của thế giới báo là chuyển thanh toán chính trị nội bộ của Pháp. Những người xét của Sarkozy và Obama thì không sai. Tình thế của Mỹ mới nhậm chức sau gần hai năm tranh cãi và chuần bở tranh cãi khi mới làm nhiệm vụ có hai tháng. Tuy nhiên, trong ba tháng cầm quyền, ông Obama đã có nhiều quyết định ngoạn mục. Thế giới kinh tế của các quyết định này là gì, người ta cần thời gian, ít ra vài ba tháng nữa mới thấy hết được.

***

Hoa Kỳ bắt đầu suy trầm kinh tế từ tháng 12 năm 2007, qua Tháng Chín năm sau là khủng hoảng tài chính nên sinh hoạt kinh tế càng thêm sa sút, kéo theo nền suy trầm toàn cầu.

Và những nhậm chức, Tổng thống Obama đã đưa ra hàng loạt sáng kiến và các dự án tài chính, và kích thích kinh tế và cải thiện xã hội. Những quy định ban hành của thế giới kinh tế thâm sâu vào đời sống và gây tranh luận khá mạnh mẽ vì mục tiêu cải thiện xã hội và thay đổi các chính sách kinh tế liên quan đến trình độ kinh doanh và thói quen sinh hoạt của người dân. Ông Obama rất thành công cho biết là nhân viên kinh doanh kinh tế, ông làm cách mạng đưa Hoa Kỳ sang hướng khác. Dân Mỹ biết ơn ông và một quốc gia do Đảng Dân Chủ nắm quyền nên mục tiêu

Tình thế Obama và Thị trường: Một trật tự mới đầy biến động

Tác Giả: Nguyễn Xuân Nghĩa

Thứ Tư: 22 Tháng 4 Năm 2009 15:42

---

chính là hạ tầng đó. Hay đời ra sao thì chính ai biết - có thể ra thì cũng là người mà hết thế - nhưng người ta có quy định hay không...

Nhìn từ bên ngoài, chuyển biến là nơi bắt đầu của M.

Chuyển biến quan trọng là khi nào kinh tế Mỹ sẽ đứng dậy và kéo hồi phục để kéo thị trường ra khỏi sự đình đốn hiện tại. Nếu câu hỏi này, thiên hướng thị trường tự mình là bắt buộc phải lý luận hay không thì khen chê nước Mỹ, kinh tế Hoa Kỳ vẫn là dựa vào máy móc hiện tại và mức độ cho các thị trường. Với sự chuyển biến hàng năm là 10 ngàn tỷ đô la, thị trường Mỹ là nguồn sống cho nhiều quốc gia, từ Nhật Bản tới Đức - nghĩa là Âu Châu - hay Trung Quốc. Cách mạng hay không là chuyển biến của Obama, Mỹ ra chính sách là mức độ quan tâm của các nước.

Vì phạm vi này, bắt buộc phải tham vọng của thị trường của Tình thế Obama, kinh tế Mỹ đã có vài màu xanh và có thể đứng dậy trong quý ba (từ Tháng Bảy đến Tháng Chín này) trở lại khi hồi phục rồi chậm và yếu. Sau đó thì ba đến chín tháng, thị trường mới thị trường. Mọi ban hành từ Tháng Hai, kế hoạch kích thích kinh tế trị giá 787 tỷ của Obama cho tác động sớm nhất. Sự phục hồi này có thể là do hàng loạt quy định như tiền của hệ thống Ngân Hàng Trung ương từ năm ngoái, như lãi suất từ xuống và in tiền bơm vào các doanh nghiệp từ hàng ngàn tỷ.

Và rồi suy sụp vẫn còn như các đại gia xe hơi từ Detroit sụp đổ kéo theo nhiều doanh nghiệp phụ trợ khác ngành xe hơi Mỹ. Một rủi ro khác là tâm lý hoang mang bắt đầu của dân Mỹ khi thị trường thị trường vẫn tăng và chính quyền chính khai thông để cách thức trong hệ thống tài chính và ngân hàng. Có hai loại rủi ro này đều nằm trong tay - hay của mình - của Obama: như hăm dọa và bắt bớ dân Mỹ về nguy cơ khủng hoảng để thúc đẩy hiện chuyển biến trình cách mạng của mình, Tình thế Obama có thể gây ra khủng hoảng về niềm tin. Làm thế nào để tuốt đục, và các xử khác thế.

Đúng như Obama đã hiểu chuyển biến đó nên bắt đầu nói nước đôi, nay xám mai hàng. Ông có tài thuyết phục thì cũng nào, người ta chính biết và giữ mình như thế như xét của... ông Sarkozy.

Ngoài việc đáng ghét là chính phủ trông chờ vào kinh tế Hoa Kỳ, thị trường và riêng các quốc gia đang học tập vẫn còn trông mong vào Quỹ Tiền Tệ Quốc Tế IMF. Sau Tháng Mười Đệ Nhị G20, quốc này để chính phủ thêm hàng 750 tỷ để vấp phải các xử bất khủng hoảng tài chính

Tình thế Obama và Thổ Nhĩ Kỳ: Một trật tự mới đầy biến động

Tác Giả: Nguyễn Xuân Nghĩa

Thứ Tư, 22 Tháng 4 Năm 2009 15:42

(Hungary, Iceland, Ukraine, Pakistan, Sri Lanka) và kích thích kinh tế cho các nước bị vỡ lầy (Ba Lan, Brazil, Nam Hàn, Mexico...) Kế hoạch chậm tiến cho IMF không là sáng kiến của Obama và thực tế là một quy trình thu hút vốn đầu tư nước ngoài của Hoa Kỳ.

Biến động và thực tế khác nhau ở đó.

***

Và nhằm mục đích, Tổng thống Barack Obama đã đưa ra một ưu tiên mới và chính sách đối ngoại: gom quân tại Iraq và giải quyết chiến tranh Afghanistan. Vì mục tiêu đó, ông sẵn sàng hòa đàm với Liên Bang Nga và đối thoại với Iran để tìm kiếm giải pháp.

Ba tháng sau, trật tự mới trong thế duy của tình thế Mỹ bắt đầu lộ diện.

Giải quyết chuyển Afghanistan - một chiến lược sách và có chính nghĩa quốc tế theo nhãn quan Obama - không là chuyển đổi vai quân sự không để gây động lòng, momentum. Chỉ có các đơn vị tác chiến Mỹ (đơn vị 21 ngàn quân) được tung vào chiến tranh, các thành viên Âu Châu của Minh lực NATO khéo léo thoái thác, hất đưa vào 5.000 lính cảnh sát để xem hoa.

Mà dù lực lượng quân sự có để mạnh mẽ xoay chuyển chính trị là hòa giải với các lãnh tụ “ôn hòa” Taliban thì lợi vọng vào phần thắng để chia các giáo phái Iran theo hai phái Shia và bên kia biên giới. Họ coi lực lượng Taliban theo hai phái Sunni là không đối trị chung. Hoa Kỳ không thể bắt cả hai tay để giải quyết chuyển của mình nên cả hai tay chìa ra để bắt giữ người! Thay các giáo phái Tehran có vẻ lòng, tuồn qua, chính quyền mới của Israel bắt đầu động biến tình thế là có thể tiến công các căn cứ nguyên tại của Iran.

Cho nên dĩ nhiên vấn đề biến động “xung đột” của Obama chính là thực địa động lực của xung đột cục bộ trong thế giới Hồi Giáo.

Chuyển ưu tiên để bắt đầu cho chính quyền Obama chính là đối sách với Liên Bang Nga.

***

Biết được nhu cầu rất cao của Mỹ về A Phú Hãn, Moscow đã giã đòn lên土耳其.

Khoảng cách tái giám vũ khí chiến lược - trong giám sát Obama là giám sát vũ khí nguyên tử trên toàn cầu - bắt buộc, dù là hình thức giám sát quy mô nhỏ. Trong khi này, cả Ukraine và Georgia đều bị khủng hoảng. Tình thế thân Tây Phương của Ukraine là Viktor Yushchenko mất dần thế quyền trong khi xã hội chìm vào cuộc xoay kinh tế. Tình thế thân Tây Phương của Georgia là Mikhail Saakashvili bắt đầu bị tình hình đòi rút quân và hai khu vực bấp bênh tại miền Nam thì đòi rút quân. Xã hội này có hơn bốn triệu dân, có Abkhazia và South Ossetia ở phía Bắc thì đã được quân đội Nga "giải phóng" từ năm ngoái.. Nay đến lượt hai địa phương giáp với xã Turkey ở phía Nam, là Adjara và Samtskhe-Javakheti cũng sẽ đòi ly khai... đi theo Nga.

Tại Thổ Nhĩ Kỳ Địch NATO, Tình thế Obama lấy lòng dân Thổ tại Turkey và gây khó khăn cho các thành viên Âu Châu khi yêu cầu Liên Hiệp Âu Châu kết nạp xã Thổ Nhĩ Kỳ, một quốc gia nằm ở Âu Nam Á đã bị Liên Âu từ chối. Bởi vậy, Turkey thế thế nên muốn bành trướng vào khu vực Caucasus, muốn hòa giải và lôi kéo một nước có thù và chủ hủ của Nga là Armenia và cũng có tình hình xã hội và mất nước Cộng hòa Trung Á là Azerbaijan. Đâm ra, rút quân tại một trong khu vực chiến lược đó là trên đất của Nga về Georgia và Ukraine, cả Turkey về Armenia và Azerbaijan.

Trong khi này, một thành viên NATO là xã Romania cũng nhân khi Moldova có lo ngại nhập vào khuynh đảo. Cho dù cũng gần với Moldova bị lung lay, Romania bèn lên tiếng đón nhận nhập ng ai muốn bành trướng ra ngoài. Qua các chuyến công du tại Âu Châu và Trung Mỹ, Tình thế Obama khiêm nhượng phát biểu rằng Hoa Kỳ chỉ là một thành viên của cộng đồng thế giới và sẵn sàng nghe ngóng học hỏi để cùng góp phần giám sát quy mô nhỏ thế giới. Các quốc gia khác đều hủ hủ với quan điểm này.

Và thế thế giám sát quy mô nhỏ của họ làm bàn cờ Nga-Mỹ thêm rối bời!

***

Như nhiều chính khách Mỹ trong Đảng Dân Chủ, ngay từ đầu duy và khi tranh cử, Tổng Thống Barack Obama đã chú ý đến những thách thức của lý luận Âu Châu và chú ý tới các diễn biến Âu Châu. Cho nên diễn biến Âu Châu được biết có thể sẽ có những biến động. Khi nhậm chức, Obama cũng đã muốn hàn gắn những rạn nứt hai bên bờ Đại Tây Dương và mở ra một kỷ nguyên hòa hợp khác hơn thái độ của chính quyền tiền nhiệm.

Nhưng, để kích ông Bush thì dễ, xong thì của Bush để lại lòng Âu Châu thì khó hơn, và chuyển hòa hợp Âu-Mỹ lại càng khó hơn nữa.. Quan hệ giữa các nước bị chi phối bởi những yếu tố phức tạp của địa dư, lịch sử, và quyền lợi thì những thách thức của tình thế quốc gia trong tình thế cạnh tranh sẽ. Lối trình bày và thái độ của một lãnh tụ khéo nói như Obama cũng không dễ để làm họ thay đổi các yếu tố này.

Từ khi Obama nhậm chức, quan hệ giữa Âu và Mỹ có thay đổi gì bởi một cách đơn giản thì thật của ông. Chìm sâu bên dưới là những mâu thuẫn hay xung đột về quyền lợi trong tình thế lợi ích sẽ ưu tiên của tình thế quốc gia.

Âu Châu đang bị khủng hoảng kinh tế mà không chỉ do khủng hoảng tài chính của Mỹ gây ra. Khủng hoảng đó đã dẫn tới sự sụp đổ của nhiều chính quyền (Hungary, Cộng hòa Tiệp và Latvia), đang đe dọa nhiều chính quyền khác (Anh, Đan Mạch, Lithuania, Estonia, Tây Ban Nha, Hy Lạp hay Romania...) Những yếu tố quốc gia đều có thể trông chờ vào sự phục hồi của kinh tế Mỹ, nhưng không muốn biến Obama mà tin tưởng vào khả năng hay tiềm năng của tình thế thế giới. Họ cạnh tranh quyền lợi quốc gia Liên Bang Nga nhiều hơn là những hòa hợp của Hoa Kỳ.

Và họ được biết những phỏng đoán sách Obama là muốn hòa dịu với thế giới mà coi thế giới và sẵn sàng hy sinh các đảng mình. Đảng mình của Mỹ thì ngay sau của Hoa Kỳ là Mexico hay Colombia mà còn muốn những chuyển ngoặt thế giới trong mối nguy hiểm ma túy - trong khi những chính quyền này ào nói chuyển hòa với Cuba hay Venezuela - thì các nước bên kia Đại Tây Dương có thể mong đợi gì từ Hoa Kỳ? Nhiều phỏng đoán, họ thấy là các chính quyền thân Mỹ thì Trung Âu hay Đông Âu đều rời bỏ những thách thức của khủng hoảng kinh tế và cuộc tình thế thế giới của Liên Bang Nga. Trong khi Obama chỉ chăm lo cho bộ lông óng mượt của một chính quyền dốt thế giới!

Vì vậy, sau ba tháng nhậm chức của Tổng Thống Obama, thì sự của ba tháng thì sự còn gây nhiều bất ngờ. Và bất bằng!

Tình hình Obama và Thị trường: Một triển vọng đầy hứa hẹn

Tài liệu: Nguyễn Xuân Nghĩa

Tháng 13; Tư, 22 Tháng 4 Năm 2009 15:42
